

TIDNINGEN FÖR FÖRÄLDRAR / 4 2021

HEM OCH SKOLA

KLIMATORO ÄR ALLVAR SIDAN 20

EN HOBBY FÖR ALLA SIDAN 6

ÄNTLIGEN FEST IGEN SIDAN 14

Lyssna noga – och prata mera

■ Ett hundratal ungdomar slog upp ett läger på Mannerheimvägen. Bilarna tvingades under en tid ta en omväg runt kvarteret, medan spårvagnarna släpptes igenom. Elokapina, Extinction Rebellion, vill få oss vuxna att ta till aktivare åtgärder för att stävja klimatuppvärmningen. Liknande protester ordnas runt omkring i Europa.

Protester orsakar oljud, de skapar bekymmer, de får dem som beskådar dem att reagera. Det är syftet med en protest: att väcka känslor och, i bästa fall, reaktioner. Gärna i den riktningen demonstranterna vill, förstås.

Polisen lär demonstranterna hållas en tid och bad dem flytta på sig när måttet sedan var rågat. Och de flyttade till en park invid Riksdagshuset.

■ Elokapina demonstrerar för en bra sak. Klimatuppvärmningen och biodiversitetsförlusten är de största hot vi står inför. Samtidigt är det svårt eller snarare omöjligt att säga var gränsen för en protest går. I efterskott är det lätt att säga när åtgärder varit berättigade, men i stunden väcker de alltid diskussion. Gagnar detta syftet, eller försinkar det det?

Jag besökte också demonstranterna. De diskuterade en stund med mig och ställde en massa mycket relevanta frågor. Det var en bra, sansad, diskussion.

Den diskussionen som pågår på avstånd har däremot inte alltid varit det. Aktivisterna väcker känslor. Kanske för att klimatfrågan väcker känslor. Liksom det, att ungdomar engagerar sig.

Men om man skall välja mellan passivitet och aktivism så väljer jag alla gånger det senare. Och jag upplever att det senare också är det som vår skola sporrar till. Mindre korvstoppning, mer självständigt agerande, egna tankar. Sen kan det "självständiga agerandet" ibland leda till lite bekymmer eller obekväma situationer för oss föräldrar, men alternativet är ändå alla gånger värre.

■ I detta nummer talar vi om klimatångest. Ångest kommer av en känsla av hjälplöshet, maktlöshet. Jag ropar, men ingen

hör mig. Problemet är mig övermäktigt.

När det gäller klimatet är problemet stort. Det är inget man kan eller skall förminska. Men genom att lyssna kan man skapa hopp. Genom att forska i frågan på lektioner, genom att kontakta politiker, genom att i skolan bygga nätverk med övriga skolor.

För samtidigt som det finns många mycket oroväckande scenarier, så finns det också goda sådana. Det finns ljuspunkter som man kan ta fasta på och bygga kring. Många av de största bovarna från företagsvärlden håller på att sadla om. Energiindustrin står inför en stor omvälvning. Och inte minst: I varje hem kan man genom små val göra stora ändringar i sitt eget klimatavtryck.

■ Ett engagemang som får gehör skapar ett hopp som övervinner ångesten. Därför vinner man inget med att tysta problematiken eller genom att man demoniserar eller förringar dem som demonstrerar. Stanna hellre upp inför det som känns obekvämt och lyssna på budskapet.

Låt oss diskutera, förstå och visa att vi uppskattar engagemang. Och sedan tillsammans fundera vad vi kunde göra för att bidra positivt.

Läs mera på sidorna 20–25.

ANDERS ADLERCREUTZ
ordförande för Hem och Skola

Mot ljusare tider

■ Det är förstås farligt med rubriker som kikar i framtiden när deadline är en månad innan tryck och distribution. Pandemin är inte över. Dessutom är året som mörkast nu.

När jag skriver detta är de flesta skolor och utbildningar tillbaka i närundervisning och på Wilma berättar Institutet för hälsa och välfärd (THL) att skolorna kan frångå munskydd. Somliga skolor planerar för basarer, föräldraträffar, fester och hobbyverksamhet. Allt detta är i stark kontrast till nyheterna om lärare och familjer som är slutkörda, nattklubbar som öppnar igen och från sjukhusen där intensivvården belastas hårt.

Också miljön och klimatet oroar. Barn och unga har frågor, till och med ångest.

Ändå vill jag och alla vi som gör tidningen Hem och Skola se framåt. Det måste finnas ljuspunkter. I det här numret visar vi några av dem. Överallt i Finland arbetas för att alla i och runt skolan ska må bra. Man har bland annat tagit i bruk Finlandsmodellen som hjälper barn och unga att hitta en hobby.

En titt i backspegeln finns också.

Runtom i landet finns personer som på olika sätt gjort det där lilla extra för barn och unga under de senaste långa månaderna. Läs om kampanjen Du är guld värd på sista sidan.

TOMMY POHJOLA

Har du tips på uppslag? Redaktionen nås bäst på mejlen redaktor@hemochskola.fi

INNEHÅLL

ALLA SKA MÅ BRA I SKOLAN

I Sarlinska skolan i Pargas tas välbefinnandet på allvar. Anita Ahtiainen berättar varför.

BARNEN VÄLJER SJÄLV

Den så kallade Finlandsmodellen gör det enklare att hitta en hobby. Statsstödet förutsätter att verksamheten utgår från vad eleverna vill göra, den är gratis och sker efter skoldagens slut.

FOTBOLLSDOMARENS KLOKA ORD

Vid plankanten gäller att visa på gott exempel, säger Lina Lehtovaara. Hon har sett hur vuxnas nedvärderande beteende smittar på barn och unga.

MER TID ÄR BRA

Ungefär 10 000 barn deltar i det nationella försöket med tvåårig förskola. Både barn och vuxna gillar.

TRÖTTA PÅ SKÄRMAR

Tidningen Hem och Skola hälsade på i Lahtis där skolan planerade roligheter under Svenska veckan och hoppades även på en luciafest.

PRATA TILLSAMMANS LÖNAR SIG

Micaela Röman skriver om givande diskussioner med barnen om hur närsamhället fungerar, utmaningar man kan stöta på och vad var och en kan göra för att bidra till en bättre vardag.

DET FINNS HOPP

Det kan leda till oro, ångest och ilska när barn och unga lär sig om klimatkrisen och samtidigt ser att vuxna inte agerar tillräckligt kraftfullt. Läs också Yle-redaktören Matias Jungars essä om mediernas ansvar och allt vi ändå kan göra.

DET HÄR SKA DU LÄSA

"En helt underbar bok där kärlek beskrivs så klockrent och drabbande att man nästan – men bara nästan – vill vara femton och galet kär igen", skriver läsbassadörerna om Anette Eggerts bok De vackraste idioterna i världen.

DU ÄR GULD VÄRD

Överläkaren vid HUS Askö Järvinen är en av tio personer som Förbundet Hem och Skola premierar för insatser för barn och unga under coronakrisen.

4

6

10

12

14

18

20

26

32

BÄTTRE TÄNK, BÄTTRE HUMÖR

I Sarlinska skolan i Pargas arbetas systematiskt för en trygg och trevlig samlingsplats för alla. Det lönar sig, säger lärare och elever.

TEXT OCH FOTO: TOMMY POHJOLA

Skolhuset är klart slitet och byggnaden ska rivas. Det berättar klassföreståndare **Anita Ahtiainen** som också är lärare i religion och hälsokunskap. Det är lite sorgligt. Samtidigt får jag veta att det ska byggas ett nytt skolhus.

Det en bra nyhet, gamla strukturer ska bort, nya och förhoppningsvis bättre skapas.

Trevligare och smartare är också ledord i det projekt som Sarlinska skolan och egentligen hela samhället startat. Alla i skolan ska må bättre, känna att de kan och är viktiga och att de behövs.

– Det här är ett lagarbete, säger Anita Ahtiainen.

Med ”alla” menar hon elever, lärare och hela den personal som finns i skolan. Fastighetsskötare, kökspersonal och sjukvårdare. Och naturligtvis hemmen.

– Det handlar inte bara om en lektion positiv psykologi, utan tankesättet lyfts fram i många ämnen och sammanhang, säger **Linda Karrento-Gers**, som är lärare i huslig ekonomi och hälsokunskap.

Välmående består av många element. Det som påverkar fysiskt välmående känner de flesta av oss till, men minst lika viktig är psykisk välmående. Föräldrar kan på många sätt bidra till att göra skolan till en plattform för gemenskap och välmående. Ofta sker det här via föräldrars medverkan i olika evenemang, vilket bland annat stärker samhörighetskänslan. På Förbundet Hem och Skolas webbplats finns flera tips och även en handlingsplan som kan laddas ned.

Alla har styrkor

Skolan har alltid strävat till att vara en trygg plats.

– Vi har alltid tänkt på elevernas välmående på sätt eller annat. Men nu har vi en plan och ett system som är genomgående, det genomsyrar hela skolan, hur vi lärare agerar och tänker. Det är en del av vår läroplan. Det visar att här är någonting vi verkligen ska satsa på.

FAKTA

Fokus Må bra

I det senaste numret av tidningen Hem och Skola som utkom i september ingick ett uppslag om positiv psykologi. Materialet hittas fortfarande på nätet.

Ämnet tas också upp av Petra Högnäs i bloggen (20.8) på hemochskola.fi. På webbplatsen finns även massor med annan relaterad läsning som kan intressera.

”Kort kan man säga att positiv psykologi handlar om faktorer som påverkar vårt välbefinnande och att vi själva faktiskt kan påverka många av dessa faktorer. Det handlar inte om att blunda för svårigheter, utan om konkreta tips på hur vi kan göra för att må bättre”, skriver Petra Högnäs och fortsätter: ”Genom att ofta lyfta de positiva inslagen blir det enklare för oss att lägga märke till det goda som ju trots allt också finns. Det kan handla om vad vi gör för att stärka och lyfta fram det positiva i samarbetet med skolan eller hur vi gör för att alla föräldrar ska känna sig sedda i vår verksamhet. Vi kan också börja med oss själva och fundera på vad jag kan göra för mig och min familj, för mina barns klass eller för min förening.”

Det som görs vid Sarlinska skolan, en högstadieskola med nästan 300 elever, är en del av vardagen också i lågstadierna i Pargas.

Så vad är det där tänket? Hur kan alla må bättre, bra?

En bra början är att kartlägga var och ens styrkor.

– Människan har fem kärnstyrkor. Använder man sig av dem varje dag så upplever

– Visst är det skoj att veta vad man är duktig på, säger Rebecca Nyberg och Engla Lehtinen. Linda Karrento-Gers, Christian Enkvist och Anita Ahtiainen är några av lärarna vid Sarlinska skolan som arbetar med positiv pedagogik.

man att det känns meningsfullt, säger Anita Ahtiainen.

Rebecca Nyberg och **Engla Lehtinen** har gjort den enkät eleverna får delta i och vars syfte är att peka på personens styrkor. Det är 96 frågor i utvärderingen. En hel lektion kan användas till att svara på allt. Klassen kan också plocka i en kortpacke. Idén är den samma som i enkäten – det gäller att hitta lämpliga kort.

– Det gick bra att göra utvärderingen då det förklarades för oss vad vi gör och varför, säger Engla Lehtinen.

Utvärderingen som skolan gör är utvecklad av ett icke vinstdrivande institut i USA som heter VIA Character. Testet görs i många finländska skolor. Frågan som forskarna försökte besvara var hur man i olika kulturer genom tiderna har beskrivit vad det innebär att vara en bra människa. Det blev ett omfattande projekt. Forskarna kom till en lista på 24 styrkor.

Rebecca Nyberg och Engla Lehtinen går i åttan. Testet gjordes på sjuan så de får leta i mobilen en stund för att hitta allt som de är bra på.

– Jo, här är den! Enligt utvärderingen har jag humor och är lekfull. Jag är vänlig, tacksam och kan förlåta. Det var intressant att få veta vilka egenskaper man själv har, säger Engla Lehtinen.

– Enligt mitt test är jag bland annat kreativ, kärleksfull och uthållig, säger Rebecca Nyberg och fortsätter:

– Sedan får man också mera noggrant veta vad som menas. I mitt test står att kreativitet ”är att tänka ut nya sätt att genomföra saker och ting, du är aldrig nöjd med att göra saker på ett visst sätt om det är möjligt att göra det på ett bättre sätt.”

Var och en gör en egen utvärdering. Mycket kan också göras tillsammans i klassen.

– Jo, vi gör allt möjligt! En gång skrev vi saker vi tycker mest om på tavlan och så fick man se vad alla andra hade skrivit, säger Rebecca Nyberg.

– Det var sådant som man mår bra av, säger Engla Lehtinen.

– Precis. Som familj, vänner, natur och idrott, säger Rebecca Nyberg.

Välbefinnandet är en del av vår läroplan. Det visar att här är någonting vi verkligen ska satsa på.

”

ALLA BARN SKA FÅ EN GRATIS HOBBY

Barn skall ha rätt till en gratis hobby. Det är alla överens om och därför har Finlandsmodellen för hobbyverksamhet fått en god och flygande start.

För att kommunerna skall kunna få statsstöd för verksamheten bör tre kriterier uppfyllas. Den skall utgå från vad eleverna själva vill göra, den skall vara gratis och meningsfull och ske efter skoldagens slut.

– Över 200 kommuner är med, 33 på finlandssvenskt håll och det finns hundratal klubbbar som elever i grundskolan deltar i, säger **Micaela Romantschuk**, verksamhetsledare på Förbundet Hem och Skola.

Hon är med i den arbetsgrupp som Undervisningsministeriet tillsatte för att utveckla verksamheten.

Modellen kommer från Island där man har haft stora ungdomsproblem. Drog- och alkoholanvändningen ökade i oroväckande grad och man insåg att något måste göras för att stävja utvecklingen.

– En del av projektet var att se till att alla ungdomar hade möjlighet till en gratis hobby. Dessutom kom man överens om att alla skall vara hemma före klockan 21 och ordnade med föräldrapatruller på stan. Här har vi tagit efter den avgiftsfria hobbyverksamheten, säger Micaela Romantschuk.

Billigare än marginalisering

Tillsvidare skall kommunerna ansöka om bidrag varje år, men nu grunns arbetsgruppen på om det här kunde bli en permanent, lagstadgad verksamhet. Nu är det Regionförvaltningsverket som delar ut bidrag på basis av ansökningarna. Det finns stora skillnader på hur mycket kommunerna får beroende på hur mycket de själva satsar. En del har klubb bara i en skola, medan andra ordnar tiotals klubbar.

– Det är en fråga om pengar och riksdagen som beslutar om det skall bli lagstadgat. Jag tycker det skulle vara bra. Hobbyer kan vara dyra, genom att garantera varje barn en gratis hobby blir det mera jämlikt. Även om det kostar blir det billigare än några marginaliserade barn i kommunen.

Limbo ser lätt ut, men ju lägre ribban sänks desto svårare blir det. Här är det Lukas Paananen som tur att ta sig under den, påhejad av kompisarna.

Parkour, matlagning, cirkus, bollspel, kaninskötsel. När barnen själva får välja vilken klubb de vill delta i är det ingen hejd på fantasin – och det bästa av allt är att många idéer går att förverkliga.

TEXT: TUA RANNINEN, FOTO: LINA ENLUND

LÄS MER PÅ NÄSTA SIDA »

"Det är roligt att
vara tillsammans"

Vi har kommit bra igång. Bildkonst och bollspel är populärast. Tyvärr kunde vi inte starta en parkourklubb, för vi hittade ingen ledare för den.

”

Bollen i ringen är en nygammal rolig lek. Det tycker Tilda Nyholm också.

Ibland är det lite fest i klubben och då bjuds det på godsaker av olika slag. Sigrid Ekman poppar popcorn medan hennes bror Elis värmer korvarna.

Det råder ett glatt kaos i hembygdsgården i Pojo, Raseborg. 4H-klubben är i full gång och ett tjugotal ungdomar i årskurs 3 till 6 har samlats för att tillbringa ett par måndagstimmar tillsammans.

– Programmet varierar från gång till gång. Vi har bland annat djur, natur, pyssel och matlagning på programmet eller som idag disco och lek här inne, säger verksamhetsledaren **Peik Grönholm**.

– Som så ofta i byskolor har barnen här en fin gemenskap och gillar att vara tillsammans. De tycker mycket om brädspele, något som de inte sysslar med hemma och gamla traditionella lekar som Kyrkrätta och Bollen i ringen, säger klubbledaren **Jenny Herrmans**.

I köket fixar ett gäng flickor mellanmålet, rör ihop dipsås, skalar morötter och gurka

och poppar popcorn. **Elis Ekholm** har äran att koka korv.

– Det är roligt att vara tillsammans, intygar de.

– Det bästa är när vi ett par gånger per år får åka till Peiks gård och sköta om hans djur, hästar, åsnor och kaniner, säger **Tilda Nyholm**.

Inne i festsalen spelar **Ida Johansson** piano. Hon går på sjuan i högstadiet, men hänger gärna med i klubben med sina kompisar **Emilia Berlin** och **Josefine Lahtinen**.

Snart kommer discot igång och barnen tävla om vem som gör den bästa koreografin. Både **Max Knappe** och Emilia Berlin är hejare på att göra ”mask”.

Det märks att de här barnen känner varandra väl och är närmast självgående. Idéer poppar upp, får godkänt eller avfärdas och man

hinner med många roliga lekar under eftermiddagen. Som avslutning ordnar barnen en limbotävling.

På elevernas villkor

I Raseborg finns det 60 klubbar enligt Finlandsmodellen för hobbyverksamhet sedan början av hösten.

– Vi gjorde ett gott grundarbete i fjol. Eleverna fick fylla i en blankett om vad de ville syssla med och vi och tog kontakt med olika föreningar och arrangörer, så nu har vi ett fint nätverk av klubbar. Staden sökte medel för att kunna starta 216 klubbar och lyckades få pengar för en fjärdedel, vilket är mera än medeltalet, säger **Isak Vilander**, som är koordinatör för verksamheten i staden.

Det är de enskilda föreningarna som har

skaffat fram ledarna och det har inte varit något större problem.

– Alla som velat har fått komma med. En del klubbar har blivit väldigt populära och då har vi delat in eleverna i två grupper, säger **Isak Vilander**.

Tanken med modellen är att man gärna blandar svensk- och finskspråkiga elever i klubbarna.

– Tyvärr har vi inte lyckats så bra med det eftersom skolorna är på olika håll och coronan har också begränsat det. Det skulle vara bra att kunna blanda finska och svenska. Det är ju så man lär sig ett nytt språk allra bäst. Men e-klubben i Karis är blandad och i Svartå har man också en gemensam klubb, säger **Isak Vilander**.

I de flesta klubbar deltar lika mycket flickor

och pojkar, men e-sportklubben i Karis består till 90 procent av pojkar, medan det är mest flickor som är med i djurklubben.

Han säger att man ännu har lite pengar kvar för att starta nya klubbar på våren.

– Det var meningen att erbjuda mellanmål till eleverna före klubben, men det har vi slopat. Det blir onödigt arbetsdyrt att få det att fungera i praktiken och för föräldrarna är det ingen stor sak att skicka med ett mellanmål med barnen.

Mera tid åt familjen

I Hangö deltar cirka 50 barn från åtta skolor i de olika hobbyerna.

– Alla fick inte plats under hösten, så nu har vi en ny ansökningsrunda för vårterminen för de klubbar som fortsätter och för nya klubbar,

säger **Sarah Nylund**, som koordinerar verksamheten i staden.

– Vi har kommit bra igång. Bildkonst och bollspel är populärast. Tyvärr kunde vi inte starta en parkourklubb, för vi hittade ingen ledare för den.

Enligt henne är också föräldrarna mycket nöjda med hobbyverksamheten. Det ger familjerna mera tid att vara tillsammans på kvällarna.

– Dessutom skall alla ha rätt till en hobby oberoende av ekonomiska förutsättningar.

Sarah Nylund hoppas att verksamheten kan utvidgas nästa år.

– Vi har fått många nya idéer under det här första året och har haft webb-möten med andra för att utbyta tankar och erfarenheter, säger hon.

MÅLET: ATT HA ROLIGT

Juniorfotboll ska handla om rolig lek och gemenskap. Det säger Lina Lehtovaara, domare och klasslärare, som tillbringat en stor del av sitt liv på fotbollsplanen. Hon vet att hårda ord från skällande föräldrar sällan ger utdelning.

TEXT: CATRIN SANDVIK, FOTO: LINA ENLUND

Lina Lehtovaara, en av vårt lands mest framgångsrika internationella fotbollsdomare.

Lina Lehtovaara behöver inte fundera länge på frågan vad hon önskar av föräldrarna som står bredvid fotbollsplanen: positivitet. Det finns inget bra att hämta i hårda ord, svordomar och skäll då barnen spelar.

– Vad det än gäller behöver vi vuxna försöka fundera över vad vi häver ur oss och försöka fokusera på det positiva. Står vuxna och skriker åt domaren eller skäller på spelande barn tycker också barnen sannolikt också att det är okej att bete sig så. Jag vill understryka den roll vi vuxna har som förebilder i alla sammanhang. Uppmuntra hellre än att skälla, det ger bättre resultat, säger Lina Lehtovaara.

Hon är själv uppvuxen på fotbollsplanen, först som spelare, sedan som domare. Just nu har hon paus i sitt arbete som klasslärare i Pargas och arbetar som resurslärare inför sin satsning på att nå damernas fotbolls-VM 2023 i Australien och Nya Zeeland.

Under sin karriär har hon hunnit se en hel del olika typer av engagemang från föräldrar, och även om det är länge sedan hon själv dömt juniormatcher har hon minnen av föräldrar som bemött sina barn klumpigt när de misslyckats.

– Att se hur fel vissa föräldrar väljer att reagera då barnet inte presterar som de vill gör mig

uppriktigt ledsen. Det är alldeles fruktansvärt för barnet att möta ett nedvärderande beteende, och jag skulle vilja påstå att vi får se följderna också i klassrummet. Barn som helt enkelt har jättedåligt självförtroende och mår dåligt, säger Lina Lehtovaara.

Behöver uppmärksamhet

Att barn inte får tillräckligt med uppmärksamhet hemma reflekteras ofta i deras beteende i skolan där de i stället söker bekräftelse hos skolans vuxna. Lina Lehtovaara poängterar hur viktigt det är att för barn att känna att föräldrarna tar sig tid för dem, inte bara genom hob-

byer utan också genom vardagliga saker som att familjen äter tillsammans eller gör saker tillsammans under veckosluten.

– Man kan nästan tala om två ytterligheter: sådana föräldrar som inte engagerar sig alls och sådana som engagerar sig för mycket. Jag tycker att det är a och o att föräldrar ger sina barn förutsättningar att testa olika hobbyer på fritiden, men samtidigt är det föräldrarna som känner sina barn bäst och som måste sätta gränserna. Att hitta balansen är inte alltid lätt: läxorna ska göras, tidtabeller synkas och ibland kanske man behöver skippa en träning för att läsa inför morgondagens prov. Här är

det föräldrarna som måste se till att barnet orkar. Som lärare ser man ibland hur skolarbetet lider då barnet har för många hobbyer, säger Lehtovaara.

Vilket är ditt råd till föräldrar som vill backa upp en hobby?

– Alla barn behöver få veta att de är bra som de är och att deras prestationer duger. Har man för stora förväntningar och pressar barnet för tidigt är det lätt att glädjen försvinner. Det viktiga är att vara stödjande, uppmuntra och visa att man tycker att barnets hobby är viktig.

FAKTA

Folkhälsan har gett ut en guide till föräldrar och vårdnadshavare till barn som sysslar med idrott eller som funderat på att börja. Guiden Idrottsförälder – vad är det? kan laddas ner på www.folkhalsan.fi.

LÄRARE OCH FÖRÄLDRAR NÖJDA MED MER TID

Femåriga Selma Sainomaa är en av de ungefär 10 000 barn som deltar i det första, omtalade nationella försöket med tvåårig förskola i Finland. Vi besökte det ena av de två daghemmen i Helsingfors som är med i försöket, Domus på Brändö, för att se hur det hela kommit igång.

TEXT OCH FOTO: NINA WINQUIST

Förskolläraren **Tina Sedin** håller upp en karta över Brändö så att alla barn som sitter i ring på golvet ska se. Vet ni var vi är? Några barn sträcker upp handen och en svarar "Brändö".

Sedan funderar man på ett säkerhetsformulär som barnen har fått fylla i med föräldrarna att ha hemma. Och så minns man tillsammans första hjälpen-påsen alla har gjort. Att den har plåster och desinfektionsmedel.

– Skillnaden mellan den gamla verksamhetskulturen för förskolan och den vi nu testar är hårfin men har stor betydelse; förr talades det om att lära tillsammans och nu om en lärande gemenskap, förklarar Sedin.

– Barnet ska vara delaktigt och känna sig likvärdig, att "hej, jag har ett plåster jag också och kan göra något åt små sår själv".

Sedin talar varmt för att allt utgår från barnet och planeras individuellt; hon har intervjuat barnet om förväntningar, venskaper, intressen och barnet får teckna en lyckoblomma om "vad gör dig glad?" och gör veckovisa uppföljningar.

Vårdnadshavaren och barnet har utgående från en blankett fått fundera vidare hemma.

– Många tror att vi inför en strikt skolmiljö men allt utgår från att jag planerar en lärande lek i små grupper som beaktar exempelvis barnens intressen, temperament och hemspråk, säger Sedin.

Föräldrarna eniga

Inför höstlovet tog vi tre föräldrar på pulsen och frågade **Marja Ahjopalo**, **Sabina Vacker** och **Jussi Sainomaa** om deras första intryck. Trion var enig om att försöket är viktigt och fint på många sätt. Deras barn **Lasse**, **Oliver** och **Selma** har gillat läget och är stolta.

Marja Ahjopalos son Lasse är nyfiken och vetgirig, vilket ledde till en ansökan till pilotprojektet.

– Jag hade känslan av att pilotprojektet medför mer planering och är ett strukturerat steg mot skolan, vilket tilltalade mig.

– Jag anser ju att en 5-åring har kapacitet att utveckla sig och ändå hinner med den fria

leken. Lasse har gillat att utmana sig själv på ett bra sätt.

Sabina Vacker tycker att det är fantastiskt att hennes Oliver och de övriga får mer tid att behandla saker.

– Frågan "varför" kan nu behandlas grundligt i alla ämnen!

Förskolebarnen i Domus kommer i år från från åtta olika dagisar. Därför sitter satsningen på kommunikativ kompetens bra här.

– Kompisförhållanden får mer tid och inför skolstart är det ju ett av de viktigaste områdena, konstaterar Vacker.

Jussi Sainomaa gillar exempelvis sättet att observera allt som är matematik i vardagen och som pappa i en tvåspråkig familj där finskan dominerar är han också nöjd över att språket står i centrum så att Selmas svenska kan stärkas inför skolstarten.

– Jag vill också rikta ett tack till personalen. Jag är djupt imponerad av att den båda hinner vårda och lära enligt den långa listan på läroplanen.

Blandad diskussion med barn från den ettåriga och den tvååriga förskolan. Från vänster förskolläraren Tina Sedin, Lisa, Maya, Matilda och Frida "Vi samarbetar för att underlätta övergången till skolan", säger Sedin.

FAKTA

Försöket med tvåårig förskola är nationellt och styrs av Undervisningsministeriet. Det görs under försöksperioden 2021–24.

Omfattar direkt **10 000 barn** födda 2016 och 2017 i 105 kommuner.

Har en **egen läroplan** som beaktar barnets individuella behov. Ordnas **fyra timmar per dag** (9–13) och följer skolans lovtider.

Stödjer övergången från småbarnspedagogik till skola.

Har som mål **större jämlikhet** i utbildningen.

Tar fram mer info om **hur barn utvecklas och lär sig** samt får bättre social kompetens och sund självkänsla.

DIGITALT SLUTSEMINARIUM
FÖR PROJEKTET GIFTFRITT DAGIS

Färre kemikalier, friskare barn

Torsdag 2.12.2021 kl. 15.00-16.30
på Facebook: @marthaforbundet

Vi diskuterar vilka skadliga ämnen som finns i barns vardag och ger tips & råd kring hur du väljer giftfria produkter till hemmet.

Med oss har vi bland andra experten **Anja Nystén** och journalisten **Noora Shingler**.

Öppet för alla, välkommen!

Info & anmälan:
martha.fi/evenemang

Anmäl dig
senast 18.11
och få en påse
läckheter
hemskickad!

Hundarnas Historiepjäs

ETT TVÅSPRÅKIGT, MUNTERT KOMPISÄVENTYR,
EN TIDSRESA FÖR HELA FAMILJEN!

NYPREMIÄR 11.11 PÅ STORA SCENEN

ÅBO
SVENSKA
TEATER

ABOSVENSKATEATER.FI
02-277 73 77
LIPPU.FI

Dennis Hallbäck leder slagverksklubben som hålls en gång i veckan efter skolan. Där deltar bland andra Lili Timonen, Robert Tyyskä, Tobias Eresmaa och Toivo Laherto.

Emil Vänskä, Lili Timonen

Äntligen fest igen!

Lahtis svenska skola har, precis som alla andra, tvingats tänka om då det gäller fysiska evenemang i och kring skolan. För en språkö är det speciellt viktigt att de svenskspråkiga får träffa andra, därför är glädjen stor när man återigen får ställa till fest.

TEXT: MALIN WIKSTRÖM, FOTO: KARL VILHJÄLMSSON

En dryg timme norrut från Helsingfors ligger Lahtis, en språkö där det finns svenskt dagis och skola, och sedan ett år tillbaka också kulturverksamheten Luckan i det som kallas Svenska gården. I Lahtis svenska skola går cirka 140 elever från förskolan till nian. Förskolan, dagiset och lägstadierna finns i Svenska gården, de svenska högstadierna finns i en av stadens finska skolor.

Luckan-verksamheten i Lahtis inleddes förra hösten med **Peter Sundholm** som verksamhetsledare. Han är också timlärare i skolan och den som håller i trådarna för årets Svenska veckan-evenemang, som kommer att gå av stapeln ett par veckor efter att tidningen Hem och Skolas reporter och fotograf är på besök. Planeringen är alltså i full gång, också om ett moment av osäkerhet ligger som ett moln över evenemanget.

– Förra året inföll Svenska veckan i en sådan skarv att det inte var förbjudet att ordna

utomhusevenemang, och då försökte vi hitta lösningar för hur vi kunde fira den ute, säger Peter Sundholm.

Långsam återgång

Svenska veckan är ett evenemang som koordineras av Folktinget och som firas på flera orter i Svenskfinland i början av november i samband med Svenska dagen. I Lahtis svenska skola tar man med sig erfarenheterna från i fjol, och ordnar också i år en del av evenemanget utomhus.

– I fjol föddes idén till en utomhusmarknad som en del av skoldagen, eleverna kom till skolan lite senare och en stor del av programmet gick av stapeln på eftermiddagen. Också föräldrar, vänner och bekanta fick komma in på skolgården och delta i programmet. Det var en fungerande lösning i den situationen.

Under Svenska veckan blir det i år program av inbjudna gäster och kulturutövare.

– Folktinget erbjuder de orter som är med ett visst antal programpunkter. Vi har till exempel teaterföreläsningar för lågstadie- och högstadieelever. Det blir också barnorkester och bokbio.

Nu får man ordna evenemang inomhus igen, men i skolvärlden sker återgången till ”det normala” ändå långsamt.

– Kulturlivet får organisera sig så vi får bjuda in utomstående aktörer som uppträder, men det är kanske fortfarande lite problematiskt i Lahtis stad. De andra skolorna är ännu försiktiga. Jag kan bjuda in en finsk grupp hit till svenska skolan, men de vågar kanske inte komma om man enligt rekommendationerna inte gärna ska blanda elevgrupper med varandra, säger Peter Sundholm.

LÄS MER PÅ NÄSTA SIDA »

FiL, Föreningen för svenska i Lahtis, är en förening som också har rollen som föräldraförening och är med och ordnar evenemang. **Lotta Mattila** är med i styrelsen, och också förälder till två barn i dagis. Föreningen omorganiserades i fjol och hade inte så mycket verksamhet.

– Vi har inte kunnat bjuda in föräldrar så nu ser vi fram emot marknaden där vi ska kunna ha aktiva föräldrar med också. Det hoppas vi, att de får vara med och hjälpa till, och får en känsla av samhörighet. Det är det jag mest ser fram emot.

Vad har du som förälder saknat mest under pandemin?

– Kanske att träffa andra föräldrar. Vi brukade träffas när vi lämnade barnen på dagis och hämtade dem. Vi brukade ha föräldramöten, julfest och vårfest, tillfällen där vi träffade andra.

”Inga fester förra året”

En del barn har märkt att det är något som saknas, medan en del aldrig har fått uppleva det.

– Det är jättesynd för de minsta som kommer in i skollivet, förskolan, att de inte får det som andra har fått i deras ålder, säger Peter Sundholm.

Barnen själva är glada över att skolan ordnar evenemang igen.

– Vi hade inga fester alls när jag gick i trean, säger **Sinna Koivunen**, som nu går i fjärde klass.

Läraren **Maija Ahonen** inflikar att det nog ordnades fester, men färre fester och med vissa specialarrangemang.

– Nu får vi gå till simhallen igen, säger **Oona Rajala**, som går i tvåan.

Barnen ser fram emot att skolan ska ordna Halloween-maskerad. Distansskolan är ingenting som de saknar.

– Man fick sova länge på morgonen, men det kändes som om uppgifterna var svårare hemma. Och det var svårt när Teams ibland inte fungerade, säger Sinna Koivunen.

Trötta på skärmar

För Peter Sundholm har arbetet som verksamhetsledare för Luckan varit krävande.

– Jobbet med Luckan går ut på att skapa möjligheter för människor att få kulturupplevelser, att skapa möten mellan människor. Det har varit jättesvårt att planera framåt, om vi ordnar det här, kommer någon att komma – får vi ordna det här?

I skrivande stund är läget återigen osäkert.

– Jag hoppas att vi ska återgå till det som vi har haft, det vanliga. Och att man inte ska glömma bort det som vi har haft – att man samlas många och har fester tillsammans, att man inte ska bli bekväm med att sluta ordna och träffas, säger Lotta Mattila.

Hoppet om att få ordna evenemanget un-

Lotta Mattila, här med Simon 10 månader, är glad att livet så småningom återgår till det normala. – I början av pandemin jobbade jag i två månader hemifrån med två små barn när det rekommenderades, och jaa, kan någon jobba med två små barn? Det var kanske det värsta med pandemin för mig.

der Svenska veckan, och därefter så småningom Luciafest, lever i Lahtis.

– Det känns helt superbra om vi kan genomföra enligt planerna och nå ut till så många som möjligt. Folk är trötta på att sitta vid skärmar. Det är bra för barnen att uppföstra dem i hur man deltar i evenemang, hur man betar sig och vad man får under växelverkan från artis-

ter, och att andra är med i publiken, säger Peter Sundholm.

Speciellt viktigt är språket.

– För en språkö är det viktigt att barnen skulle få se att det finns svenska lite överallt, att andra, inte bara lärarna på skolan pratar svenska, säger Lotta Mattila.

Det har varit jättesvårt att planera framåt, om vi ordnar det här, kommer någon att komma, säger Peter Sundholm, verksamhetsledare för Luckan.

CORONALÄGET ÄR SVÅRT

■ Det var inte enkelt att göra reportaget om livet som återvänt till skolorna. Pandemin som stoppade sammankomster, diskotek och andra fester, föräldramöten och förstås närundervisning, har drabbat oss alla sedan vintern 2020.

Elever, lärare och annan personal är tillbaka i skolorna men planerna är försiktiga.

Precis inför denna tidnings pressläggning inhyllades självständighetsfesten som Helsingfors stad ordnat i Finlandiahuset sedan 1997 för fjärdeklassister.

Under åren före 2020 ordnades festen som tre olika tillställningar under samma dag med totalt 6 000 deltagare. År 2020 beslöt man att flytta festen till våren 2021 på grund av coronaläget, men på våren tvingades man flytta festen igen. Planen var att det skulle ordnas två festdagar i november och december; en för de nuvarande fjärdeklassisterna och en för fjolårets fyror, alltså de nuvarande femteklassisterna. Totalt ingick cirka 12 000 barn i den här gruppen, enligt Helsingfors stad.

Jag blir än i dag överraskad då jag stöter på människor som säger att politik inte intresserar dem. I synnerhet i det lokala beslutsfattandet är det de vardagliga frågorna som är politik.

Det ska böjas i tid det som krokigt ska bli

■ – Mamma, de har ändrat receptet på de vegetariska biffarna, kan du vara snäll och göra någonting åt det?

Det äldre barnet, i sjätte klass, är inte särdeles nöjt med den nya versionen av biffar som serverats under skollunchen. De som serverades tidigare var bättre och enligt barnet är det mammas uppgift att se till att det blir ändring.

Barnet har på sätt och vis rätt. Jag är, utöver att jag är mamma och driver ett företag, också förtroendevald i vår hemkommun. Under min första period i fullmäktige satt jag som ordförande i social- och hälsovårdsutskottet och i och med att matservicen låg i det utskottet ansvarade jag också för den mat som serveras i skolorna.

Orsaken till att jag ställde upp i ett första kommunalval var enkel, jag drivs av en vilja att göra saker till förmån för min omgivning. Lite mer specifik fick jag lov att vara då jag fyllde i olika valkompasser och det föll sig ganska naturligt att mitt fokus låg på barn och unga. Småbarnspedagogik, friska skolor och utbildad personal – saker som var och är viktiga för att vardagen ska fungera.

På tal om att få vardagen att fungera. Jag blir än i dag överraskad då jag stöter på människor som säger att politik inte intresserar dem. I synnerhet i det lokala beslutsfattandet är det de vardagliga frågorna som är politik. Från rådgivningen till döden, i allt detta spelar politik en stor roll.

■ Tillbaka till de vegetariska biffarna och till rollerna som mamma, företagare och förtroendevald. Trots viss insikt i hur beslutsfattandet sker på lokal nivå är också jag överraskad över hur mycket tid man kan och måste lägga ner på det här arbetet. Det är inte ett fullmäktigemöte i månaden, det är också styrelse- och utskottsmöten, samkommunernas möten, tiden man lägger på att sätta sig in i alla de ärenden som finns på de olika listorna och kontakten med inte sällan upprörda invånare.

Det händer att både barn och man, ibland också hunden, tycker att mina kvällar är för uppbokade. Jag har inte alltid tid med barnens fritidsintressen och samvaro och har förklarat mig genom att säga att jag också vill jobba för att så många som möjligt ska ha det så bra som möjligt. Tack vare de här diskussionerna blir det en del samtal om hur närsamhället fungerar, vilka utmaningar man kan stöta på och vad var och en av oss kan göra för att bidra till en bättre vardag – politik, helt enkelt.

Jag är inte ute efter att mina barn ska bli beslutsfattare, men hoppas att de ska se att mycket i vår omgivning går att påverka också mot det bättre. Det kan handla om vegetariska biffar, det kan handla om vad som helst som berör barnen och deras vänner.

För mina barn är jag naturligtvis först och främst deras mamma och jag är alldeles säker på att de inte skulle nämna mig om de ombads berätta vem som är deras främsta förebild. Men, jag erkänner gärna att jag är väldigt stolt och glad över att stora barnet redan nu valt att vara aktiv i skolans elevråd.

MICAELA RÖMAN

Mamma, företagare och förtroendevald i Sibbo och även ny medlem i tidningens redaktionsråd

NÄRSYNTHET DRABBAR ALLT FLER

Vid årsskiftet fick Förbundet Finlands Svenska Synskadade medel för ett projekt för svenskspråkiga barn och unga som organisationen snabbt beslöt att blir en bestående del av verksamheten.

TEXT: NINA WINQUIST

Finlands Svenska Synskadade har nu grundat den sociala mötesplatsen Synligan med tematräffar och kamrattstöd för hela familjen för barn och unga i Svenskfinland med synnedsättning, berättar rehabiliteringsrådgivarna Tina Hultgren och Stina Nygård.

– Dessutom vill vi i förebyggande och informerande syfte gärna tala med alla föräldrar till skolbarn om den digitala ögontröttheten och närsyntheten som drabbar allt fler barn och ungdomar. Det här synbesväret har kallats en tidsinställd bomb och ökat explosionsartat i

synnerhet i Asien, men på senare år också här hos oss, säger Hultgren.

– Den främsta orsaken är att barnen använder skärmar i allt tidigare ålder och tillbringar för mycket tid vid dem, säger Nygård.

Hultgren och Nygård vill inte agera tråkiga pekpinor och tjata, tvärtom.

– Vi vill helt enkelt sprida kunskap om den lilla och ofta bortglömda kroppsdelen ögat.

Barnets öga växer och utvecklas tills barnet är cirka 10 år gammalt. Ett öga som stimuleras rätt, får naturligt uteljus och används mångsidigt växer och får en rund form. Men ett öga som ansträngs av till exempel mycket skärmtid kan bli avlångt i stället för runt och då ökar risken för närsynthet och gör ögat skörare vilket kan orsaka ögonproblem som äldre.

Närsynthet korrigeras med glasögon men kan förebyggas med rörelse av olika slag, utomhusvistelse och vila med pauser från skärmar och en tillräcklig nattsömn.

Vad ska man då vara uppmärksam på som förälder?

– Om barnet eller ungdomen ofta har huvudvärk, kisar med ögonen för att se bättre,

TIPS

20-20-20-regeln. Efter högst 20 minuter vid skärmen är det bra att ta en paus på minst 20 sekunder och titta minst 20 meter långt bort.

Uteliv är bra. Kom ihåg att vistas utomhus varje dag. Lämna skärmen inne!

Checka gärna. Kolla med ögonläkare eller skolhälsovårdaren om ögonen inte mår bra.

Mera information om verksamheten och kontaktuppgifter finns på www.fss.fi

blinker mycket, gnuggar ögonen, vill sitta närmare TV:n eller håller telefonen jättenära, rör sig försiktigare än vanligt i ojämn terräng, tar avstånd från en hobby som kräver god syn såsom att sticka, sy eller spela fotboll, har svårt att läsa eller koncentrera sig länge – ja, då kanske det gäller nedsatt syn, tipsar Stina Nygård och Tina Hultgren.

Hur ska vi
prata med barnen
om klimatet?

Klimatoro och bristande framtidstro påverkar ungas välmående. Åtta av tio oroar sig för hur jorden mår, visar undersökningar. På nästa uppslag skriver journalisten Matias Jungar om hur vi kan förhålla oss till klimatnyheter.

TEXT OCH FOTO: PAMELA FRISTRÖM

Klimatångesten i sig är inte farlig, men vi behöver kunna bemöta den, säger specialister.

Klimatångest eller miljöångest används ofta som ett paraplybegrepp för olika obehagliga eller obekväma känslor som har att göra med klimatet och miljön. Klimatångesten kan ta sig olika uttryck: oro, ångestfyllda känslor, lamslagenhet eller likgiltighet. Också ilska eller vrede kan ingå eller frustration eller irritation.

– Ångest är ofta en blandning av många olika känslor. Det kan finnas en rädsla i grunden, men samtidigt en ilska över den egna hjälplösheten eller över att andra inte agerar tillräckligt kraftfullt, säger **Minerva Pejari**.

Pejari som är socialpsykolog jobbar som specialist för föreningen Känsla som vill hjälpa personer bearbeta tankar och känslor relaterade till klimatförändringen, miljöfrågor och en osäker framtid. Föreningen grundades för några år sedan som ett svar på den växande klimatoron bland finländare.

Pejari framhåller att rädsla eller oro i sig inte är farliga känslor. Rädslan i sig gör dig inte passiv eller deprimerad eller ångestfylld.

– Farligt blir det när andra inte tar dina känslor på allvar, när det inte finns plats för dina känslor, när du känner att behöver gömma dem. Det kan göra att folk mår dåligt, oberoende om de är barn eller vuxna.

Vifta inte bort problemen

Hur kan föräldrar bemöta barn med klimatångest? Enligt Minerva Pejari behöver vi börja med oss själva.

– Rusta dig själv först. Vad vet du, vad känner du och vad tänker du om klimatkrisen? Läs på, prata med andra vuxna. På vilka sätt agerar du miljövänligt? Vad ser dina barn att du gör?

Ett bra sätt att pejla hur ett barn tänker om klimatet är att ställa en öppen fråga. ”Hur tänker du om det här med klimatet?” Sen kan man lyssna efter om barnet verkar intresserat eller oroligt för klimatet och framtiden, eller inte.

– Säg inte att ”känn inte så där” eller ”det blir nog bra” eller ”nån annan kommer att fixa det”. Att vifta bort problemen tröstar inte.

Obehagliga känslor som kan uppstå när vi möts av allvaret i klimatkrisen är rimliga reaktioner på situationen och behöver få finnas. Respektera barnets känslor och hjälp till att sätta ord på känslorna, säger Minerva Pejari.

– Våga stanna i allvaret en stund, men inge också hopp. Visa på vad som redan görs för att förbättra situationen.

Pejari påminner att föräldrar har ett särskilt ansvar här. Undersökningar visar att unga

Vi kan lära oss leva med svåra känslor. Vi kan vara oroade för miljön och samtidigt bevara vår handlingsförmåga och känna lycka, säger socialpsykologen Minerva Pejari.

TIPS

Böcker: Prata med barn om klimatet av Frida Berry Eklund, Mieli maassa? Ympäristöuunteet av Panu Pihkala.

TV-serie: Klimatparadoxen, Arenan.

På nätet: Våra barns klimat, varabarnsklimat.se, Lilla miljöångestguiden, vihrealippu.fi/sv/lilla-miljoangestguiden.

överlag känner större miljöoro än vuxna, trots att det är de vuxna som borde axla ansvaret.

– Det är viktigt att visa klimatoroliga barn att vi vuxna är villiga att dra vårt strå till stacken. Fundera med barnen på vad ni kan göra som familj och tillsammans med andra. Det finns många sätt att agera.

– Det här är också någonting föräldraföreningarna kan ta upp med skolan. Hur mycket pratas det om klimatet i er skola? Hurdan mat serveras i skolan? Varifrån kommer den? Hur värms skolhuset upp?

Gemenskap ger hopp

Lina Wilson och **Sophie Doktor** studerar vid magisterprogrammet i miljöförändringar och global hållbarhet vid Helsingfors universitet. Tillsammans driver de Instagramkontot Klimatkompisar där de uppmärksammar frågor kring miljö och hållbar livsstil.

– Mina första minnen av någonting jag skulle betrakta som klimatångest är från lågstadiet. Jag hade sett rubriker om att de arktiska havs-

isarna smälter och att isbjörnarna inte har någonstans att bo, det berörde mig och det kändes jättejobbigt. Jag kände en ilska och jag ville göra någonting, men jag kunde ju inte göra så mycket, berättar Lina Wilson.

Hon framhåller att barn kanske lättare upplever maktlöshet och rädsla inför det som händer, särskilt om de upplever att vuxna i deras närhet inte tar problemen på allvar.

– Barn kan inte bestämma över sitt liv på samma sätt som vi vuxna kan göra. Vuxna kan göra bättre val, vuxna kan ändra sin livsstil. Barn har inte samma möjligheter att påverka och då kanske de känner ännu större hopplöshet, säger Wilson.

– Samtidigt upplever jag att klimatångest inte bara är en negativ sak utan det kan också vara en positiv, drivande kraft. Klimatångesten är samtidigt en kärlek till naturen, känslan att man vill skydda någonting man älskar, säger Doktor.

Sophie Doktor och Lina Wilson tycker båda att deras oro lättat efter att de börjat engagera sig mera i miljöfrågor och dessutom träffat andra som kämpar för samma sak.

– Gemenskap är jätteviktigt. Verksamhet skapar hopp och entusiasm. Det är också en av tankarna bakom vårt Instagramkonto, att visa att ingen är ensam. Vi vill ju inspirera, inte framkalla mera ångest. Vi vill visa att det finns mycket man kan göra för att vara miljömedveten och samtidigt leva ett bra liv, säger Doktor.

Vad är viktigt?

Även om vi skulle lyckas vidta de åtgärder som behövs för en mer hållbar framtid kommer miljökrisen och de förändringar den förorsakar att påverka våra liv ännu länge. Klimatångesten lär inte heller försvinna.

– Vi kan lära oss leva med svåra känslor. Vi kan vara oroade för miljön och samtidigt bevara vår handlingsförmåga och känna lycka, förklarar Minerva Pejari.

– Det är viktigt att lära barnen att mycket fint kommer att finnas kvar i framtiden, trots att vissa saker kommer att vara annorlunda.

– Barn, liksom vuxna, kan känna sig rädda för att förlora allt möjligt som i dag känns väldigt viktigt. Prylar, utlandsresor, alla kul grejer vi har i dag. Men lekfullhet kommer att bestå, kreativitet kommer att bestå och människor som bryr sig om varandra kommer att finnas oberoende av vad som händer, säger Pejari.

LÄS MER PÅ SIDAN 24 >>

PÅ LILLAN
JUST NU!

Lilla Teatern

DEN BESYNNERLIGA HÄNDELSEN MED HUNDEN OM NATTEN

AV SIMON STEPHENS EFTER EN ROMAN AV MARK HADDON
REGI PAAVO WESTERBERG

SPELPERIOD 1.10.2021 - 18.10.2021

★★★★★
-HS 4.10.2021

PJÄSEN UPPFÖRS MED TILLSTÅND AV WARNER BROS. ENTERTAINMENT

HELSINGIN
KAUPUNGIN
TEATRI

ONCE

AV ENDA WALSH / GLEN HANSARD & MARKÉTA IRGLOVÁ
REGI JAKOB HÖGLUND

★★★★★
-HS 29.10.2020

BILJETTBOOKNING (09) 3940 22 | GRUPPFÖRSÄLJNING (09) 3940 371 | LILLATEATERN.FI

POTATISREBELLENA

AV: MAGNUS LINDMAN

**LÄNGE LEVE POTATISEN!
HURRA! HURRA! HURRA!**

VÄLKOMMEN MED PÅ ETT HUMORISTISKT, FARTFYLTT OCH MUSIKALISKT POTATISÄVENTYR.

STORA SCENEN
PREMIÄR: 6.4.2022

REKOMMENDERAS FRÅN 7 ÅR.
BOKA: FORSAJLNING@WASATEATER.FI

WASA TEATER
LOKALA UPPLEVELSER I VÄRDLASS

Vad borde journalistiken bidra med?

■ Det är en vacker junikväll 2019. Jag sitter på ett berg vid idylliska Tantolunden i centrala Stockholm och har bestämt träff med den norska klimatpsykologen **Per Espen Stoknes**. Vi skall precis börja inspelningen av serien *Klimatparadoxen*. Vi skall tala om varför vi har så svårt att göra något för klimatet trots att vi alla vet vad som bör göras.

Stoknes har skrivit en bok som heter *What we think about when we try not to think about global warming*. Den handlar om hur den mänskliga hjärnan fungerar när vi läser klimatnyheter.

Stoknes talar om att vi inte tar klimathotet på allvar eftersom det är så avlägset i tid och rum (distance). Scenarier för 2050 eller 2100 och minskande korallrev är inte något som direkt rör oss i vardagen, därför har våra hjärnor svårt att ta till sig det. Vi blir ständigt bombarderade med domedagsrapporter om hur illa ställt det är. Den livsstil vi har valt leder till dissonans – vi reser, vi äter för mycket kött, vi kör för mycket bil fast vi vet att vi inte borde göra det. I värsta fall leder allt informationsflöde till ett medvetet eller omedvetet förnekande. Vi vill ju inte att någon ifrågasätter det liv vår identitet bygger på.

Stoknes märkte alltså att klimatnyheter mest leder till ett obehag. När budskapet känns obekvämt stänger hjärnan av eller så hittar vi på undanflykter – och i värsta fall drabbas vi av en ångest över att inte kunna göra något. Det låter oroväckande men Stoknes budskap är att våra hjärnor går att omprogrammera bara informationen ompaketeras.

Pratstunden med Espen och arbetet med klimatserien blev för mig en sorts väckarklocka. Jag blev medveten om varför jag reagerar som jag gör och lärde mig att identifiera mina känslor. Det ledde konstigt nog till att det blev lättare att agera. Jag lärde mig sålla i nyhetsflödet och kanske också ringa in vad vi journalister borde bli bättre på.

Journalistikens viktigaste roll är visserligen att förmedla en bild av sanningen (som är rätt dyster) men vi kan välja hur vi gör det.

■ Om jag skulle göra en lista med 6 punkter jag tror är de viktigaste fokusförändringarna skulle det vara de här:

- Berätta om lösningar och positiva förändringar. Jag läser minst tio klimatrelaterade nyheter per dag och varje dag finns oftast fler än en positiv nyhet. Det kan handla om stora finansbolag som slutar investera i fossil ekonomi, nya tekniska landvinningar eller unga klimataktivisterna som vinner rättegångar mot bolag eller länder på grund av otillräckliga åtgärder. Min egen taktik är att tanka positiva nyheter för att orka med de dåliga.

- Vi behöver fortfarande vardagliga tips på vad vi själva kan göra för att minska vårt kolavtryck men de får gärna vara så lokala som möjligt och visa på konkreta exempel och lösningar. Forskningen visar nämligen att "granneffekten" har en väldigt stor påverkan. Byter grannen ut sin gamla oljepanna eller kör el- eller gasbil är chansen att du skall göra det större. Stoknes talar om att vi tillsammans skapar ett positivt socialt tryck.

- Journalister bör ställa politiker till svars, och följa upp hur de ambitiösa klimatmålen verkligen omsätts i handling. Finland till exempel skall vara klimatneutralt 2035 – hur går det just nu? Ansvaret för att systemförändringar ligger hos politiker, inte hos oss individer. Om vi journalister rapporterar om otillräckliga åtgärder kan det skapa ett politiskt tryck som leder i rätt riktning. Tills vidare har rapporteringen kanske i för hög grad handlat om våra personliga klimatåtgärder – eftersom det är den mest uppenbara formen av klimatjournalistik. Våra klimatåtgärder är viktiga och lätta att ta till sig. Men proportionerna kan lätt bli fel.

- Journalister skall granska "greenwashing"

och företagens klimatambitioner. Alla företag i dag vill ge en bild av att vara progressiva och hållbara, men är de verkligen det? Om medierna lyfter de här frågorna kan vi bli bättre på att ställa krav på företag.

- Vi måste börja använda de rätta orden. Många mediehus har redan övergått till att tala om klimatkris i stället för klimatförändring, vilket bättre beskriver det läget vi är i. Det råder en rätt enstämmig vetenskaplig konsensus om att människan är orsaken till klimatförändringen. Själva saksfrågan behöver alltså inte längre diskuteras. Det är bara handlingarna som räknas av politiker, av företag och av oss själva.

- När vi talar om kostnader för ett fossilfritt samhälle borde vi också samtidigt berätta vilka kostnaderna blir om vi inte gör något. Det är nämligen betydligt dyrare.

■ Vi kommer knappast att se färre klimatnyheter de kommande åren. Sedan FN:s klimatpanel IPPC släppte sin rapport i augusti har klimatbevakningen glädjande nog ökat. När redaktionerna sätter mera resur-

ser på klimatbevakningen blir den antagligen också mera relevant, avslöjande och förhoppningsvis mera konstruktiv. Min känsla är också att trycket på att leverera resultat är större än någonsin tidigare.

Tillbaka till Stoknes. Han talar om hur viktigt det är att våga diskutera och prata om utmaningarna och problemen men också om lösningarna. Då får man i vissa sammanhang räkna med att vara den där lite obekväma personen – som i bästa fall sår ett frö hos någon annan. Mina barn till exempel ger ibland uttryck för en viss måttnad för mitt klimateckel men samtidigt ser jag att de påverkas och gör medvetna val.

Lösningen på klimatkrisen är långt ifrån nära. Men i vissa frågor finns det bara en väg vidare.

Serien *Klimatparadoxen* kan du se på Arenan. Där möter vi människor som har tacklat den svåraste utmaningen av alla. Att få våra hjärnor att tänka om och börja handla.

TEXT: MATIAS JUNGAR,
redaktör på Svenska Yle

När budskapet känns obekvämt stänger hjärnan av eller så hittar vi på undanflykter.

”

PLOCKAT

"TACK FÖR EN BRA TIDNING!"

■ I förra numret bad vi er läsare kommentera tidningen och det gjorde ni. Tack för det! De över 70 svaren är guld värda då vi försöker utveckla innehållet men även tittar på logistiken – det är många läsare som önskar att posten skulle hämta trycksaken hem. En annan sak som nämns och är en utmaning för redaktionen är läsarnas ålder och livssituation – liksom geografin. Tidningen riktar sig till dem som omfattas av småbarnspedagogiken och gymnasister, deras vårdnadshavare och så bor folk runtom i landet. Bland alla som deltog har vi lottat ut en DeLonghi-espressomaskin. Vinnaren heter **Terese Forsblom**. Grattis!

MOT EN JÄMLIK SKOLA

■ Förutsättningarna är olika och därför gäller det att se upp med strukturer som stöder en icke-jämlig utbildning. Det säger forskarna **Mari Käyhkö** vid Itä-Suomen yliopisto och **Kristiina Brunila** vid Helsingfors universitet. De menar att utbildningsnivå går i arv och att detta gynnar dem som från första början har bättre utgångsläge.

Att berömma och uppmuntra unga är ett första steg, säger forskarna.

Också Svenska folkskolans vänner söker sociala innovationer och mångsidiga lösningar för att hjälpa barn och unga att utvecklas och nå sin fulla potential – oavsett social bakgrund.

I december utses sex lag i SFV:s utmaningstävling som avgörs i februari 2022.

SIMFÄRDIGHETEN OROAR

■ Coronatiden oroar också Finlands Simundervisnings- och Livräddningsförbund.

Förbundet menar att det tidigare var många skolor som kämpade med att arrangera simundervisning för eleverna och nu tvingades man dessutom stänga simskolor med verksamhet på fritiden.

Simlärarna är oroade över barn och ungas simfärdigheter.

– Från förut vet vi att var fjärde sjätteklassare skulle behöva få öva mera. Misstanken är att andelen ökar, säger Simundervisnings- och Livräddningsförbundets verksamhetsledare **Kristiina Heinonen**.

Enligt nordiska kriterier klarar en simkunnig person av att simma oavbrutet 200 meter (50 meter på rygg). I den senaste mätningen år 2017 klarade nästan en fjärdedel av eleverna i årskurs 6 inte av detta.

Svenskfinlands två läsambassadörer, modersmåsläraren och författaren Amanda Audas-Kass och författaren och skådespelaren Henrika Andersson besöker daghem och skolor och träffar barn, personal och föräldrar för att inspirera till läsning. Här bjuder de på boktips för olika åldrar.

Bilderböcker

Ni är inte min mamma av Frank Furu och Linda Bondestam

■ Aysha har kommit ensam till Finland och bor på en flyktingförläggning med andra barn och många olika vuxna. De vuxna gör så gott de kan. De lagar mat och frågar hur hon mår och försöker trösta. Men de är inte mamma. Det finns sår och saknad i Ayshas liv som aldrig försvinner.

Ibland läser man en bok som gör att man sitter alldeles tyst en stund efteråt. Det här var en sådan bok. Den är modig, den är vemodig. Den är skör, den är stark. Genom allt är den vacker. Och viktig.

– Är det här en biblioteks-bok eller är det en egen? frågade Hilde snart fem år när vi hade avslutat boken.

– Den är vår egen, svarade jag.

– Bra! Då kan vi läsa den alla dagar.

Kan en bilderbok få ett bättre betyg? Antagligen inte.

Är det jag? av Sanna Sofia Vuori och Anne Vasko

■ Vilken lycka det är att få upptäcka världen med alla sina sinnen. Att fundera över allt som finns och var du själv finns i allt det där som syns, som doftar, som känns och som låter.

Gå på upptäcktsfärd i Anna Vaskos färgstarka bildvärld; hoppa i gytta, snusa på molnen, känn regndropparna mot kinden och fråga dig, är det jag?

Det som är särskilt med den här boken, är avsaknaden av ett jag som skulle synas på bild. Jaget hör ihop med allt som finns runt omkring, som en deckare för de minsta där jaget söker sig själv. En nyskapande bilderbok för de minsta, men som också kan fungera för äldre barn att väcka och upptäcka våra olika sinnen.

Högläsningböcker

Maryam och hjärtegästerna av Minoo Shams

■ Vilken glädjefest att få träffa och umgås med Maryam igen!

Efter ett år i Sverige har hon nu börjat lära sig svenska och har en förmåga att uppfinna nya ord som är både fräsiga och roliga.

I den första boken, *Maryam och mormorsmålet*, längtade Maryam nästan ihjäl sig efter mormor som blev kvar i Iran och kriget. I den andra boken, *Maryam och hjärtegästerna*, kommer mormor äntligen på besök till Sverige. Men det är inte mormor som är hjärtegäst utan något som växer i magen och snart skall få möta världen och Sverige för första gången.

Maryam och Ida går i trean och har fullt upp med att förstå sig på storasysters och storebrors kärleksliv. Och sen är det skolan, och en hel del fulheter som klasskompisarna häver ur sig. Maryam blir så ledsen att hon inte ens vill berätta om det för Ida. Hur kan man förlåta någon som vill göra dig illa?

Paola Persson Peroni – Allas vän av Emi Guner och Maja Säfsström

■ Paola Persson Peroni är inte riktigt som de andra i sin klass, hon är faktiskt inte riktigt som någon annan i sin egen ålder som hon någonsin har träffat. "Ibland känns det som att jag är nästan vuxen inuti fast jag är ett barn utanpå!" säger hon själv.

Paola drömmer om att få en vän som är mer som hon själv, som älskar ord och gamla grejer och som försvinner in i fantastiska fantasier. Men finns en sådan vän? Och var i så fall?

En vardagsnära, välskriven och humoristisk berättelse om komplicerade kompisrelationer och om att våga vara den man är. En bok som uppmuntrar till samtal om det stora och svåra i livet. Det här är den första delen i serien om Paola Persson Peroni, den andra heter *Skrattar sist* och är precis lika bra.

Kapitelböcker

Allt ska bli bra av Per Nilsson

■ Ibland hittar man en bok som sticker ut, som liksom skimrar, men som inte är helt lätt att förstå eller beskriva. En sådan bok är *Allt ska bli bra*, en bok som får det tysta runt omkring. Och sådan är också den nya vännen Eli som en turbulent höst stiger in i i Pis klass.

Pi har det jobbigt just nu. Föräldrarnas skilsmässa plågar och drar honom åt två olika håll. Men tillsammans med Eli känns allting annorlunda. Och Pi märker att Eli har den effekten också på andra. Eli är klart annorlunda, kan inte cykla och vet inte vad Minecraft är. Ingen vet var han kommer ifrån eller varför han inte kan stanna. Under några dramatiska veckor ställs allt på ända i Pis liv. Han får lära sig något viktigt om vänskap och kärlek. Och om att dansa.

Mycket blir osagt i denna bok. Och ändå vill jag, så snart den är slut, börja om den från början.

Hjärnstark junior av Anders Hansen

■ Vill du bli bättre på i princip allt? Vill du dessutom bli gladare, lugnare, smartare och mer kreativ? I så fall vet jag vad du ska göra. Och om du läser den här boken, *Hjärnstark junior*, får du också veta det.

Tack vare spännande forskning så vet vi i dag ganska mycket om den mänskliga hjärnan idag. Och hjärnforskarna vet också hur vi kan hjälpa våra hjärnor att fungera så bra som möjligt. Så, om du vill lära dig det – läs den här boken.

Ungdomsböcker

Norrskén i skallen av Minna Lindeberg

■ Norrskén i skallen – en suverän titel på en suverän bok. Nadja Nubb är alltid rädd och hennes tre värsta rädslor är sex, demoner och döden. Mest av allt och hela tiden tänker hon på Ilta Vuori, vars blotta tanke och varje inlägg på Instagram får Nadja att rodna och hennes skalle fylls med norrskén.

Och nu är sommaren nästan här, bara sex dagar kvar tills Nadja tillsammans med sin bästa vän Carolus tänker flytta till Kalajoki för att få vara nära Ilta. På riktigt nära. Och hela tiden. Fastän Nadja vet att det är livsfarligt, hemskt och härligt på en och samma gång.

Minna Lindebergs språk är lika njutbart, lidelsefullt och sprakande som norrskén och den första kärleken: "Sedan kysste hon mig. Varmt. Ömt. Långa. Hennes kropp rörde sig mot mina höfter, och jag blev mjuk som vät lera mellan tårna."

En vild och livsbejakande roman att njuta av, både för tonåringen och den vuxna.

De vackraste idioterna i världen av Anette Eggert

■ Frank är en idiot. Att bli kär i en idiot är inte smart och Marit är smart. För trots att hon avskyr sin mammas feministföreläsningar så lyssnar hon ju på dem, och hon skulle aldrig någonsin kunna bli ihop med en kille som Frank. En kille som ger tjejer fula smeknamn och som dessutom har sårat ens bästa vän. Att välja Frank skulle vara ett svek mot så många. Han passar helt enkelt inte in i Marits värld. Fast vad gör man när man dras så starkt till någon som man egentligen inte borde dras till alls?

Det här är en helt underbar bok där kärlek beskrivs så klockrent och drabbande att man nästan – men bara nästan – vill vara femton och gallet kär igen.

PANNKAKSPIZZA

Smet

8 dl	mjölk
4 dl	speltmjöl
4	ägg
1 tsk	salt
1 msk	rypsolja

Fyllning

200 g	malet kött
2 st	morötter
1 bit	palsternacka/rotselleri
1	gul lök
½ tsk	salt
1	msk oregano
1	krm svartpeppar
2	tomat
6	små champinjoner eller motsvarande mängd skogssvamp
3 dl	riven ost

Gör så här:

1. Vispa ner mjölet i hälften av mjölken. Till sätt resterande mjölk samt vispa ner ägg, salt och olja i smeten. Låt pannkakssmeten svälla ca 20 minuter i kylskåpet. Värm ugnen till 225 grader. Vispa upp smeten och häll den i en långpanna med bakplåtspapper. Grädda pannkakan ca 20–25 minuter tills den har stannat i mitten och fått lite färg. Ta ut pannkakan ur ugnen och höj temperaturen till 250 grader.
2. Tillred fyllningen under tiden då pannkakan är i ugnen. Skala och riv rotsakerna grovt. Finhacka löken och oreganon. Skiva tomat och svamp i tunna skivor. Värm en stekpanna och bryn köttet tills det får färg. Hacka samtidigt sönder köttet med en träspade. Tillsätt lök, rotsaker, salt, oregano och svartpeppar när köttet är brynt. Sänk värmen och låt steka några minuter till.
3. Fördela fyllningen över pannkakan och radda ut skivad tomat och champinjoner. Strö över riven ost och gratinera pannkakspizzan högre upp i ugnen i ca 10 minuter.

FOTO: KARIN LINDROOS

TIPS

Servera gärna pannkakspizzan med spenat ovanpå eller exempelvis med en kålsallad.

ROTSAKSCHIPS OCH GRÖN DIPP

Chips

1	palsternacka
2	morötter
1	rödbeta
1	tsk olja
	salt

Dipp

1 dl	gräddfil (1/2 burk)
½ dl	örter (basilika, oregano el. dyl.)
1	vitlöksklyfta
½ tsk	salt
1 krm	svartpeppar

Gör så här:

1. Skala rotsakerna om de har tjockt skal. Dra med osthyveln eller med potatis-skalare tunna skivor av rotsakerna. Fördela skivorna på ugnsplåt. Rosta i 175 grader i 30–40 minuter. Titta att rotsakerna inte bränns, men att de inte heller är sega och våta. Öppna ugnsluckan och låt chipsen torka i 15 minuter. Dutta olja över rotsakerna och strö på salt.
2. Dipp: Mixa örterna, vitlöken och 1 msk gräddfil med stavmixer. Blanda sedan örtermixen, salt och peppar med den resterande gräddfilen.

TEXT: UNGMARTHA

FOTO: KARIN LINDROOS

Vi stöder initiativ som främjar forskningsbaserad, nyskapande skolutveckling, och en positiv attityd till lärande

BLI SCOUT!

DU ÄR VÄLKOMMEN I VILKEN ÅLDER SOM HELST, ÄVEN SOM VUXEN!

WWW.SCOUT.FI/BLI-SCOUT

HEM OCH SKOLA

LYSSNA PÅ VÅR PODD!

UNGA
UNGA TEATERN
1960 2020
60
TEATER
POVRE

VIT

AV ANDY MANLEY | EN FÖRESTÄLLNING OM
ATT ACCEPTERA DET SOM ÄR ANNORLUNDA

På turné i daghem och skolor
i mars och april 2022

Åldersrek. 3+

Bokning: Unga Teatern 09-8620 8200
info@ungateatern.fi | ungateatern.fi

KLINTVÄGEN
Apartments

Åk på skolresa till Åland

Ny möblerade & moderna lägenheter med fullt utrustade kök • Gratis wifi, Netflix och smart-TV • Cykeluthyrning • 5 min promenad till badhuset Mariebad & närmaste sandstrand • 10 min promenad till museum, caféer, restauranger & aktiviteter.

Vi hjälper er gärna även med bokning av båtresa, aktiviteter, m.m.

Booking.com 8.9 Recensionsbetyg

airbnb 4.8 Recensionsbetyg

*Prisexempel 37,50€ per person per natt inkl. sängkläder & handdukar när 5-6 gäster bor i en tvåa 52 kvm, september-maj. Pristillägg juni-augusti.

Klintvägen Apartments, Mariehamn | www.klintvagenapartments.ax | info@klintvagenapartments.ax | +358 40 3247605

AKTUELLT FRÅN FÖRBUNDET

Podden Vårdnadshavarens förklaring

Finns det klasser i klassen? Det är nyaste avsnittet i Hem och Skolas föräldrapodd *Vårdnadshavarens förklaring*. Podcasten hittas på Soundcloud och de vanligaste poddplattformarna. I podden tar vi upp brännande frågor från skolvärlden.

Ny i styrelsen?

Gratulerar till dig som är nyinvald i föräldraföreningens styrelse. Meddela oss på förbundet om ändrade kontaktuppgifter via vår webbplats: hemochskola.fi/nystyrelse och kom ihåg att Patent- och registerstyrelsen behöver en separat anmälan. På vår webbplats finns en massa nyttig information om föreningsverksamhet. Tveka inte att kontakta oss som jobbar på förbundets kansli med frågor som berör både smått och stort inom föreningslivet.

Fokus Må bra

Förbundet Hem och Skolas temaår Fokus Må bra fortsätter. Under höstterminen har vi ordnat evenemang och träffar kring temat. Många föreningar har varit intresserade av att haka på och lyfter synligt upp frågor om välbefinnande i sin egen verksamhet. Under vårterminen utlovas också föreläsningar och evenemang kring temat Fokus Må bra.

Tack! – Du är guld värd

Tack för det fantastiska engagemanget kring Hem och Skolas utmärkelse Du är guld värd. Vi fick in 37 fina nomineringar och av dem premierades tio personer under hösten med ett fint Du är guld värd-paraply och ett diplom. Tack till alla involverade, inte minst de personer som tog sig tid att sitta ner och nominera någon de uppfattar att är guld värd. Det är stort!

Nykter jul för barnens skull

Julen och festligheterna i slutet av året väcker inte bara glad förväntan i alla hem. Förbundet Hem och Skola tillsammans med många andra organisationer medverkar i kampanjen "En nykter jul för barnens skull". Tanken med kampanjen är att lyfta upp det vuxnas ansvar för att skapa en trygg rusmedelfri juletid för barn och unga.

TIDNINGEN HEM OCH SKOLA

Utgivare: Förbundet Hem och Skola i Finland rf.

Ansvarig utgivare: Anders Adlercreutz, förbundsordförande.

Redaktör: Tommy Pohjola, redaktor@hemochskola.fi.

Layout: Pia Ahlberg.

Pärmbild: Karl Vilhjalmsen.

Målgrupp: Föräldrar med barn i svenskspråkig skola och dagis.

Distribution: Delas ut i klassen och på dagis.

Tryckeri: UPC, Vasa 2021.

Upplaga: 37 500.

Årgång: 48.

Annonsförsäljning:

Ky Lisbeth Lönnqvist Kb, Sandbackavägen 8 D, 02200 Esbo. Tfn 09 803 9553.

E-post: lisbeth.lonnqvist@kolumbus.fi

Annonspris: 1,50 e/spmm.

HEM OCH SKOLA

ANDERS
ADLERCREUTZ
ordförande

MICAELA
ROMANTSCHUK
verksamhetsledare

MAARIT
WESTERÉN
kommunikatör

TOMMY
POHJOLA
redaktör

Kansliet: Förbundet Hem och Skola i Finland rf, Nylandsgatan 17 B 27, 00120 Helsingfors.

E-post: hemochskola@hemochskola.fi.

Följ oss på Facebook, Instagram och Twitter.

GNURF

FAKTA

Kampanjen "Du är guld värd"

Aktiva i föräldraföreningar, rektorer, lärare, speciallärare, kuratorer, seniorer i skolan och föräldrar – här är listan på personer som på ett positivt sätt bidragit till barn och ungas välbefinnande. Föräldraföreningar och privatpersoner har nominerat en person som gjort skillnad i barns och ungas vardag under pandemin genom att ställa upp utöver det förväntade. Förbundet Hem och Skola fick in 37 nomineringar och av dem har tio valts ut för att uppmärksammas särskilt på olika håll i Svenskfinland. De premierade får ett färggrant paraply och diplom med kampanjens tema. Stort grattis!

Moa Martin (Grankulla), Hanna Lönnfors (Borgå), Camilla Forsberg (Korsholm), Annika Sylvén-Reuter (Helsingfors), Asko Järvinen (Helsingfors), Mikaela Kokko (Vihti), Ulrika Krook (Kyrkslätt), Kim Westman (Pargas), Bror-Yngve Johansson (Åland), Lillemor Berglund-Koivusalo (Kronoby).

ASKO JÄRVINEN ÄR VÄRD GULD

Många vuxna har ställt upp under pandemin med att förklara, trösta och uppmuntra barn och unga. Överläkare Asko Järvinen är en av dem som axlat ett stort ansvar.

TEXT OCH FOTO: TOMMY POHJOLA

Av alla medicinska experter som ställt upp i tv sedan coronapandemin var ett faktum vintern 2020, alltså snart två år sedan, är **Asko Järvinen** överläkare i Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt HUS en av de mest bekanta för finländarna.

Förbundet Hem och Skola premierar personer som på ett positivt sätt bidragit till barn och ungas välbefinnande under den pågående coronapandemin.

Järvinen är överläkare i infektionssjukdomar.

– Det har inte varit enkelt att formulera sig

om en svår sjukdom och alla begränsningar på ett sätt så att alla förstår, säger han. Ångesten och oron har varit stor både hos barn och vuxna.

– Det har tvistats om hur man ska tala med barn. Folk har varit rädda. Men barnen själva har inte alltid kunnat tala om hur de känner. Kanske det här priset visar att vi varit på rätt spår, säger Asko Järvinen.

Järvinen håller högt det gröna paraplyet med texten "Du är guld värd".

Tydlig och saklig kommunikation

Enligt Hem och Skolas verksamhetsledare **Mikaela Romantschuk** har Asko Järvinen på sitt tydliga och sakliga sätt att kommunicera hjälpt många föräldrar att bibehålla lugnet och ingesina barn framtidsstro.

– Det har lett till en ökad känsla av trygghet för barn och unga. Han har i sitt resonemang talat för barn och ungas rätt till att gå i skola. Det har givit Hem och Skola råg i ryggen att också i kristider stå upp för barns rättigheter.

Den här hösten har elever och lärare återvänt till skolan, men inte alla, och nya begränsningar och distansundervisning kan drabba

allt fler. Detta bekymrar Asko Järvinen.

– De som varit mest utsatta från början har haft det tyngst medan de som får stöd hemma klarar sig bra.

Överläkaren Järvinen ifrågasätter restriktioner som drabbar barn.

– Regionalt är det skolor, bibliotek, simhallar och fritidsverksamhet som myndigheterna kan stänga. Samtidigt går folk på nattklubb, säger han.

Avvisidan av att ställa sig i första ledet och försöka förklara är att ibland uppfattas kommunikationen som en trasig telefon. Människor blir irriterade. Järvinens e-post har fyllts med arga meddelanden och han har även har hotats.

Asko Järvinen har finska som modersmål men han har studerat på svenska. Frun är svenskspråkig och familjens barn har gått i svenskspråkig skola.

– Jag har stått på föräldraföreningens Första maj-jippon och brett smörgåsar tillsammans med de andra föräldrarna. Det är också i skolan som ungdomarna skapat relationer och det är genom skolan förståelsen för att värna om minoritetsspråket ökat, säger han.